

دروازه‌های ورودی و مجتمع خدماتی-رفاهی چابهار

پروژه حاضر با هدف خلق نمادی معاصر و در عین حال ریشه‌دار در هویت فرهنگی و معماری بومی چابهار طراحی شده است. مجموعه علاوه بر پاسخگویی به الزامات عملکردی دروازه‌های ورودی و مجتمع خدماتی-رفاهی، با بهره‌گیری از فرم، مصالح و بن مایه‌های بومی، در تلاش است تا همزیستی میان معماری معاصر و میراث فرهنگ-طبیعی منطقه را محقق نماید. ایجاد شبکه‌ای ریتمیک از احجام اصیل و خالص، الگوهای بصری و فضاهای بینابینی سازمان‌یافته، امکان پاسخگویی هم‌زمان به نیازهای عملکردی، زیبایی‌شناختی و تجربی کاربران را فراهم کرده و در نهایت، انسجام بصری، پیوند فرهنگی و توجه به بستر اقلیمی، این مجموعه را به نمادی ماندگار، پایدار و هویت‌ساز برای منطقه آزاد چابهار بدل خواهد ساخت.

ایده طراحی و سازماندهی فضایی

مبنای طراحی پروژه بر تحلیل فرم‌ها و نشانه‌های تاریخی و فرهنگی منطقه استوار است. فرم اصلی مجموعه با شکل سازماندهی شده تا ضمن ساماندهی جریان‌های حرکتی و L الهام از پلان گسترده کاروانسراها به صورت عملکرد گیت‌ها، به شکلی تدریجی با سایت مجتمع خدماتی-رفاهی پیوند یابد. این ساختار، علاوه بر هدایت محورهای دید و حرکت، انسجام فضایی سایت را تقویت کرده و ظرفیت توسعه آتی آن را نیز تضمین می‌کند. در راستای ارتقای مقیاس انسانی و خلق تجربه‌ای فضایی متناسب با نیاز کاربران، به جای یک حجم منفرد و عظیم، مجموعه از احجام متعدد و همبسته شکل گرفته است. این احجام در چارچوب رویکرد پژوهش‌محور با بهره‌گیری از هندسه و ریتم برگرفته از پلیوار دوزی بلوچی، ساختاری هم‌ارز (Design Research) در طراحی با بافت شهری متراکم و پویا ایجاد می‌کنند؛ ساختاری که حضور فضاهای بینابینی معنادار و جریان‌های حرکتی سیال را امکان‌پذیر می‌سازد.

فرم و الهام‌های فرهنگی

دهانه‌های ورودی مجموعه با الهام از آسبادهای سنتی طراحی شده‌اند و در ترکیب با الگوهای مشبک پلیوار دوزی در قالب فلز، بازنمایی معاصر از حافظه تاریخی و هویت فرهنگی منطقه را عرضه می‌کنند. استمرار این الگو در بخش‌های مختلف مجتمع، به‌ویژه در رواق اصلی که امتداد گیت‌ها را به فضای مرکزی پیوند می‌زند، به ایجاد ریتم بصری و انسجام کالبدی پروژه انجامیده است. انتخاب رنگ‌های گرم و عمیق از جمله رنگ سرخ تیره متأثر از سنت‌های بافت و سوزن‌دوزی محلی، در کنار بهره‌گیری از نقش مایه‌های برگرفته از آثار تاریخی همچون قلعه سب و کوه خواجه، موجب تقویت ارتباط پروژه با محیط طبیعی و زمینه فرهنگی منطقه و ارتقای حس تعلق مکانی در مخاطبان می‌شود.

عناصر عملکردی و تعامل با کاربر

بر فراز دهانه‌های ورودی، مسیر ممتدی طراحی شده که امکان عبور ایمن افراد از مسیرهای ترافیکی را فراهم می‌کند. جای‌گذاری نخل‌های سیکاس در پس‌زمینه الگوهای مشبک، خصوصاً در ترکیب با نورپردازی شب، تجربه‌ای حسی و نمادین خلق می‌کند؛ تجربه‌ای که علاوه بر ارتقای ارزش زیبایی‌شناختی، به تقویت پیوند میان انسان و معماری می‌انجامد.

توجیه فنی و اقتصادی پروژه

از نظر فنی، تمامی فرم‌ها، هندسه‌ها و مصالح مورد استفاده با توجه به ویژگی‌های اقلیمی چابهار شامل تابش شدید خورشید، رطوبت بالا و بادهای موسمی انتخاب و طراحی شده‌اند که این امر موجب کاهش هزینه‌های نگهداری و افزایش طول عمر مفید بنا می‌شود. استفاده از سازه‌های بتنی و فلزی مقاوم در برابر خوردگی، سمنت بردهای سفارشی، پوشش‌های ضدزنگ و مصالح بومی همچون سنگ و آجر محلی، علاوه بر پایداری عملکردی، امکان تولید و اجرای آسان‌تر اجزا در مقیاس صنعتی را نیز فراهم می‌آورد.

مدولار بودن طرح به‌عنوان یکی از شاخصه‌های اصلی پروژه، انعطاف‌پذیری بالایی در ساخت، توسعه و بهره‌برداری ایجاد می‌کند. این ویژگی باعث می‌شود اجزا و واحدهای عملکردی پروژه به‌صورت قطعات مستقل اما هماهنگ طراحی و ساخته شوند. چنین رویکردی ضمن کاهش زمان اجرا و هزینه‌های ساخت، امکان توسعه تدریجی مجموعه در آینده متناسب با نیازهای اقتصادی و جمعیتی را نیز فراهم می‌کند. همچنین این ساختار مدولار، فرآیند نگهداری و بازسازی را ساده‌تر و کم‌هزینه‌تر می‌سازد.

از منظر اقتصادی، پروژه با ترکیب فضاهای خدماتی-رفاهی، تجاری و فرهنگی، بستری پایدار برای تولید درآمد و بازگشت سرمایه در کوتاه‌مدت فراهم می‌آورد. جانمایی بهینه فضاها و سازماندهی حرکتی سایت علاوه بر افزایش ایمنی و سهولت در مدیریت ترافیک، به کاهش هزینه‌های انرژی و بهره‌برداری کمک می‌کند.

در نهایت، ترکیب هویت فرهنگی-معماری با مزیت‌های فنی و اقتصادی مدولار بودن طرح، پروژه را به سرمایه‌ای پایدار و نمادین برای منطقه تبدیل می‌کند؛ سرمایه‌ای که فراتر از کارکرد عملکردی، ظرفیت جذب گردشگر، ارتقای برندینگ شهری و تقویت پیوندهای اقتصادی-فرهنگی چابهار در سطح ملی و بین‌المللی را داراست.